

# Riksdagen

## Uppteckningar

### vid EU-nämndens sammanträden

#### 2021/22:33

Fredagen den 25 mars

---

#### § 1 Rättsliga och inrikes frågor

Statsrådet Anders Ygeman

Återrapport från extrainsatt möte i Europeiska unionens råd för  
rättsliga och inrikes frågor den 27 februari 2022

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och  
inrikes frågor den 3–4 mars 2022

Information och samråd inför extrainsatt möte i Europeiska  
unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 28 mars 2022

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Kära vänner! Välkomna till dagens EU-nämndssammanträde. Det är i dag den 25 mars, och klockan har passerat 9.15.

Vi har tre ärenden att hantera. Vi börjar med rättsliga och inrikes frågor. Statsrådet Anders Ygeman med medarbetare är på plats. Välkomna hit!

Vi inleder som vanligt med återrapporter och fortsätter sedan med information och samråd.

Anf. 2 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr ordförande! Den 27 februari deltog jag vid det extrainsatta RIF-mötet i Bryssel. I ljuset av situationen i Ukraina hölls en diskussion om humanitärt bistånd, åtgärder för mottagande och solidaritet, förvaltningen av de yttre gränserna, säkerhetsutmaningar, viseringsåtgärder och föregripande av hybridhot. En skriftlig rapport från mötet har överlämnats till riksdagen.

I RIF-mötet den 3–4 mars i Bryssel deltog jag själv och statsrådet Morgan Johansson. Under inrikesdagen hölls en diskussion om aktiveringen av direktivet om tillfälligt skydd. Rådet diskuterade och fick även en lägesrapport om läget i förhandlingen om asyl- och migrationspakten. En skriftlig rapport från mötet har överlämnats till riksdagen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 2, Europeisk samordning av mottagandet av flyktingar från Ukraina, med underpunkterna a, Genomförande av materiellt och ekonomiskt stöd till medlemsstaterna, b, Övervakning och samordning av resor inom EU, c, Mottagande av

flyktingar från Moldavien: övervakning av åtaganden, operativt genomförande, och d, Kontroll av de yttre gränserna och säkerhetsutmaningar.

Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 4 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Ordförande! Det franska ordförandeskapet har kallat till ännu ett extrainsatt RIF-råd till följd av situationen i Ukraina. På dagordningen denna gång står samordning av ett antal aspekter av EU:s mottagande av dem som flyr från kriget i Ukraina. Närmare bestämt handlar det om genomförandet av materiellt och finansiellt stöd till medlemsstaterna, uppföljning och samordning av resor och transporter av skyddsbehövande inom EU, uppföljning av åtaganden och praktiska frågor om överföring av skyddsbehövande från Moldavien och kontroll av yttre gräns och säkerhetsaspekter.

Vi förväntar oss en diskussion om dessa frågor, vilket vi välkomnar. EU behöver stå enat vid mottagandet av skyddsbehövande från Ukraina. Då är det viktigt med en stark EU-samordning.

Över 3 ½ miljon människor har nu flytt från Ukraina till EU och andra närliggande länder sedan den ryska invasionen. De har framför allt anlänt till Polen, Tjeckien, Ungern, Rumänien men också till andra närliggande länder. Främst gäller det Moldavien som är det land som har tagit emot flest per capita.

Den 4 mars beslutade rådet enhälligt att aktivera det så kallade massflyktsdirektivet. Det innebär att medborgare i Ukraina och tredjelandsmedborgare som har skyddsstatus i Ukraina ges ett tidsbegränsat skydd i EU. Med anledning av det stora antal personer som har flytt från Ukraina till EU har kommissionen föreslagit att outnyttjade medel i fonderna för inrikesfrågor 2014–2020 ska kunna användas för att hantera konsekvenser på området gränsförvaltning och migration.

Kommissionen föreslår även att det möjliggörs för ytterligare externa finansieringskällor i asyl-, migrations- och integrationsfonden 2021–2027 för att förbereda för oförutsedda utgifter. Hanteringen av personer som flyr från Ukraina utgör gränsöverskridande och gemensamma utmaningar, och det finns ett stort mervärde av att maximalt utnyttja EU-budgeten för detta.

Kommissionen har också inrättat en plattform för att samordna stödinsatser mellan medlemsstaterna med anledning av aktiveringen av massflyktsdirektivet. Syftet är att matcha medlemsstaternas behov med tillfälligt stöd och att samordna operativa insatser. Arbetet i plattformen har inletts, och det hålls regelbundna möten. Bland annat pågår nu diskussioner om hur man bäst kan samarbeta, koordinera och organisera transporter av skyddsbehövande mellan medlemsstaterna.

Vid sidan av solidaritetsplattformen pågår arbete inom kommissionens krisberedskapsmekanism, Migration Blueprint, som även fortsättningsvis fokuserar på informationsutbyte om migrationsflödena, och i IPCR, rådets verktyg för hantering av kriser, som har aktiverats med anledning av kriget i Ukraina.

I nuläget är det förstås svårt att förutse hur många människor som kommer att lämna Ukraina och hur situationen kommer att utvecklas när det gäller rörelser till och inom EU. Det är viktigt med samordning av till exempel frågor om genomförandet av massflyktsdirektivet, inte minst vad

gäller registrering och rörlighet inom EU och åtnjutande av rättigheter. I nuläget finns exempelvis inte något gemensamt system som gör det möjligt för medlemsstaterna att utbyta information om beviljade uppehållstillstånd. Vi behöver kunna få en bättre bild av vilka som anländer till EU och därefter rör sig vidare inom unionen.

Det franska ordförandeskapet lyfter även upp frågor om överföring och mottagande av skyddsbehövande från Moldavien med anledning av att några medlemsstater har sagt sig vara villiga eller överväger att ta emot ukrainska medborgare därifrån.

Jag kommer vid rådsmötet att framhålla att Sverige stå redo att fortsätta bidra i gemensamma internationella och europeiska stödinsatser. Vår hållning är att vi ska fortsätta att ta vår del av ansvaret för människor på flykt, och vi förväntar oss att andra medlemsstater också gör det. Vi har från svensk sida inom ramen för förhandlingarna om asyl- och migrationspakten hela tiden framhållit att vi vill ha en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsstaterna och få en solidaritetsmekanism på plats. Det saknas för närvarande en tydlig bild av nuläget i olika länder och säkra prognoser.

När det gäller kontroll av yttre gräns och säkerhetsaspekter är det regeringens uppfattning att gränskontrollerna måste utföras på ett sådant sätt att de inte orsakar onödigt hinder för människor som flyr från den ryska invasionen. Samtidigt är det viktigt att vara uppmärksam på personer som kan utgöra hot mot allmän ordning och inre säkerhet och säkerställa att inga olagliga vapen förs in i Schengenområdet.

Gränskontrollen utgör också ett slags skydd för dem som passerar eftersom kontroll och verifiering av olika typer av resehandlingar sker, vilket försvårar bland annat för människohandel. Kommissionen varnar för den höga risken för att i synnerhet ukrainska barn ska utsättas för människohandel.

Medlemsstaterna måste arbeta tillsammans för att förebygga och motverka gränsöverskridande brottslighet. Förslaget från det franska ordförandeskapet att aktivera Empactnätverket, som består av medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter, i syfte att bekämpa grov organiserad brottslighet är därför välkommet.

Jag vill även informera om att det i samband med RIF-mötet kommer att hållas ett kortare videomöte med Ukrainas inrikesminister Denys Monastyrskyj.

Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen inför mötet!

Det är viktigt att se situationen inte bara inne i Ukraina utan just nu också runt gränserna. Precis som statsrådet beskrev är det en enorm ansamling vid gränserna i länderna runt omkring den ukrainska gränsen. Enligt vittnesmål från personer som har varit där nere väller det in folk, men det väller inte ut några. Det gör att det blir som en tryckkokare där. Som en del av EU-samordningen behöver man titta på hur man säkerställer att det inte exploderar utanför gränserna. Man måste stärka möjligheterna för människor att ta sig vidare därifrån.

I nuläget försöker många frivilligkrafter på olika sätt delta och hjälpa till. Bussar anländer till Grästorp, Motala, Vadstena, Alingsås och alla möjliga kommuner som försöker hjälpa till för att människor ska kunna

komma vidare från flyktinglägren utanför gränserna. Detta är en del som behöver lyftas upp i det EU-gemensamma arbetet.

Hur säkerställer vi att de länder som nu gör storartade insatser får hjälp och stöd för att flyktingar ska komma vidare därifrån? Jag ser gärna att statsrådet tar med sig denna fråga till mötet.

Anf. 6 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag har några olika frågor.

Den första gäller det som står i handlingarna om att EU ska hjälpa till med praktiska frågor vid överföring av skyddsbehövande från Moldavien. Det är naturligtvis en bra inriktning, men samtidigt blir många flyktingar från Ukraina kvar i Moldavien. De har kanske ingen önskan att ta sig vidare till ett EU-land utan vill vara så nära sitt hem som de kan vara för att snabbt kunna ta sig tillbaka när det finns möjlighet.

Utifrån detta skulle jag vilja veta om statsrådet avser att ta upp hur EU ska kunna stödja Moldavien humanitärt. Jag vet att både Sverige och andra stater har gjort det. Men när jag ställt frågor har svaret hittills varit ett EU enbart stöder medlemsstater och inte Moldavien när det gäller stödet till flyktingar. Det är min ena fråga.

Min andra fråga gäller att Sverige ska införa id-kontroller. Statsrådet säger i förslaget till ståndpunkt att det är viktigt när man inför gränskontroller att de inte orsaker onödiga hinder för människor. Jag skulle vilja veta om statsrådet anser att id-kontroller är i samklang med massflyktsdirektivet. Jag tycker att det finns mycket som tyder på att id-kontroller snarare strider mot tanken med massflyktsdirektivet.

Det var mina två frågor.

Anf. 7 MARIA NILSSON (L):

Jag skulle vilja ta vidare det Ilona Szatmari Waldau avslutade med att säga om id-kontroller. När man säger id-kontroller, vad är det då man menar?

I Ukraina ha man ofta ett så kallat utländskt pass, grand passport. Sedan har man ett som vi skulle säga id-kort, som man kallar inrikespass. Vad är det som gäller för de id-handlingarna vid gränserna?

Det finns en specifik grupp. Det är barn som bor på institutioner i Ukraina och som är extra utsatta. Det finns väldigt många barn som bor på institutioner i Ukraina – över 100 000. De saknar ofta id-handlingar.

Har den här gruppen kommit upp i samtal i EU-överläggningar? Det är också en grupp som kan behöva fly. De stora institutionssystemen finns över hela Ukraina, och inte minst i östra Ukraina har den gruppen nämnts.

Vad gäller Moldavien tror jag att jag tog upp den frågan tidigare. Men det finns ytterligare faktorer som gör att man kan behöva vara tydligare och omfördela flyktingar från Moldavien. Det handlar om det instabila läget internt i Moldavien med Transnistrien som gör att ett stort antal flyktingar kan destabilisera landet som sådant. Jag undrar om ni resonerar om det perspektivet.

Avslutningsvis: När Sverige säger att vi ska ta vår del, vad specifikt innebär vår del?

När vi hade överläggning sa en företrädare för regeringen att det inte fanns någon plan på att aktivt omfördela till Sverige. Det står väl regeringen fast vid, misstänker jag. Det är jättebra.

Sedan tänkte jag höra lite grann om finansieringen. De outnyttjade fonderna för inrikes frågor är som jag förstått det bara 75 miljoner kronor. Det är inte jättemycket, tyvärr. Det som man kanske borde fundera över är snarare att omprioritera i fonden för inrikes frågor. Kommer regeringen att lyfta fram den frågan?

Det finns ganska mycket pengar där, och det finns ganska mycket pengar till ändamål som i varje fall jag tycker är betydligt mindre prioriterade än det vi pratar om just nu. Detta kommer att innebära avsevärda kostnader, framför allt för länderna som gränsar.

Sedan läste jag i tidningen att kommissionen har skakat loss 3,4 miljarder. Det är från asyl- och migrationsfonden. Det är beloppet för 2021–2027. Jag misstänker att det var det som regeringen hänvisade till när den presenterade det inledande, det vill säga att det är just fonden för asyl- och migrationsfrågor.

Hur kommer man att göra med biståndsvräkningarna här? Det finns också en biståndsbudget som är ganska stor. Den tycker jag att man borde ta i anspråk. Om man tänker på de sakerna som kommer ur den borde detta vara ganska prioriterat. Ganska mycket av de utgifter som finns både i grannländerna och här i Sverige skulle kunna räknas av. Det är sådana utgifter. Kommer regeringen att lyfta upp detta?

Detta är en diskussionspunkt, och regeringen för fram en standpunkt. Innebär det att man förväntar sig att det kommer att bli några beslut här, eller kommer det att landa på diskussionsstadiet? Det kommer det att göra. Jag ser ett nickande här. Det var bra. Då litar vi på det.

(Statsrådet ANDERS YGEMAN (S): Det är min bedömning.)

Jag tycker att det är viktigt. Om man känner att det kommer att bli några beslut där vill vi kanske veta det.

När det gäller 3,5 miljoner personer är det fråga om gränspassager. Det är inte individer. Det finns ett ganska stort mörkertal. Om man tittar på hur situationen ser ut därnere är det ganska många människor som åker fram och tillbaka över gränsen för att hämta grejor, lämna personer, hjälpa till att resa till Polen och fram och tillbaka.

Finns det någon ansats att börja att försöka kartlägga hur många människor det handlar om? Det kan vara ett ganska stort mörkertal där. Det är inte bara vi som misstänker det.

Man har inte ett system för att dela information om hur många uppehållstillstånd som länderna har delat ut. Det låter ganska konstigt. Vi publicerar det i Sverige. Gör inte andra EU-länder det? Vad är det som är så svårt där? Är det någon som håller det hemligt? Kan man inte bara be dem: Snälla, publicera detta?

Det var mina frågor.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

För formens skull vill jag säga att ordet går från ledamoten via ordföranden till statsrådet och från statsrådet tillbaka. Det handlar om

stenografernas möjligheter att notera vem som säger vad. Jag uppskattar inga direkta frågor som statsrådet ska besvara precis på plats. Nu har jag sagt det en gång till så att vi alla känner till det. Nu vet vi om det för framtiden.

Anf. 10 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Det är oerhört svårt att förutse allt som kommer att ske. Det har skiftat från vecka till vecka. Vi har träffats i utskottet. Ingen vet egentligen vad som kommer att ske. Det är en komplex fråga. Det tror jag att vi alla har stor förståelse för.

När det gäller den svenska ståndpunkten står det att Sverige vill ha en jämnare fördelning men att vi ska ta vårt ansvar. En fråga som inte kommer upp i just ståndpunkten är flyktingarna från Moldavien.

Det vi undrar över, herr ordförande, är: Finns det en klar svensk ståndpunkt om hur Sverige ställer sig om det skulle bli en tvingande omfördelning av flyktingarna? Det hade varit intressant att få veta.

Anf. 11 MARIA FERM (MP):

Jag tackar för statsrådets föredragning.

Jag tycker att ståndpunkten i stort sett ser bra ut. Det är viktigt att regeringen fortsätter att vara tydlig med att man vill se ett gemensamt ansvar i EU och att vi är beredda att hjälpa till. Jag upplever att man har gjort det hittills.

Som flera har varit inne på vill jag också ta upp frågan om id-kontroller, som jag ser som ett oroande fränsteg. Det är inte föremål för hantering vid det här mötet. Men det är någonting som regeringen har berett själv för att kunna införa i Sverige. Vad jag förstår har även Danmark infört id-kontroller.

Funktionen med det handlar inte om att förhindra terrorism, trafficking, att motverka människohandel eller liknande. Det handlar bara om att på den danska sidan av gränsen stoppa människor från att sätta sig på bussar eller tåg och ta sig över till Sverige.

Det är någonting som på något sätt inte handlar om gränskontroller eller liknande. Det handlar inte om den typen av säkerhetsfrågor. Det handlar helt enkelt om att försöka förmå färre personer att komma till Sverige för att få skydd här. Det är till exempel barnhemsbarn som det handlar om som man inte vill ska kunna komma in eller andra som saknar den typ av id-kort som det handlar om.

Jag tycker fortfarande att det är oroande om Sverige skulle skicka den typen av signaler till andra länder. Vi försöker helt enkelt se vad vi kan göra för att stänga vissa personer ute som skulle ha rätt till uppehållstillstånd. Det tror jag riskerar att göra att andra länder börjar tänka på samma sätt. Skulle allt fler göra det skulle vi riskera en större humanitär katastrof längs Ukrainas gränser.

Jag har också några frågor. Jag har förstått det som att det kommer färre personer som passerar gränsen från Ukraina. Det var 200 000 om dagen för ett litet tag sedan. Nu är det ungefär 60 000. Vet vi någonting om vad det kan bero på? Är det färre som flyr, eller är det svårare att ta sig över? Ser vi några förändringar framöver där? Jag förstår att det finns väldigt mycket osäkerhetsfaktorer i detta och att det är svårt att sja om. Men det skulle vara intressant att veta.

Sedan har jag också förstått det som att Tyskland redan har kommit igång med etableringsinsatser för ukrainare. Jag undrar vilka typer av tankar som finns hos den svenska regeringen om det och ifall det är någonting som diskuteras.

Nu vet jag att det inte primärt är statsrådets Ygemans ansvar. Men vi skulle behöva ta höjd för att det skulle kunna riskera att bli en långvarig konflikt och att människor kan behöva hjälp på olika sätt att komma i arbete. Det vore intressant att veta hur ni tänker.

Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Jag kan ändå notera att väldigt många av nämndens frågor rör saker som inte hänför sig till den diskussion som kommer att vara på rådets extrainsatta möte på måndag. Jag försöker att besvara dem efter bästa förmåga. Men jag vill bara notera att det är saker som inte kommer att komma upp på rådet och som därmed inte heller är föremål för överläggning och diskussion i nämnden, bara så att vi är överens om det. Annars kommer det att riskera att bli ett forum för allmän politisk diskussion, och det tror jag inte är meningen.

Jag tar först Annika Carlssons fråga om vad vi gör i gränstrakter och frivilliginsatser. Det görs väldigt mycket bra. Det är vad solidaritetsplattformen som kommissionen satte upp framför allt syftar till.

Ilona Szatmari Waldau talar om stöd till Moldavien. Jo, det görs från EU. Det är den civila skyddsmekanismen. Där har bland annat Sverige bidragit ett antal saker eftersom det är en EU-mekanism.

Både vi och EU vill stödja både Moldavien och de andra gränstrakterna med ekonomiska resurser, personella resurser och materiella resurser. Det tror jag är helt avgörande för att de ska klara sin uppgift.

Sedan tog Ilona Szatmari Waldau, Maria Nilsson och Maria Ferm upp frågan om id-kontroller. Om vi backar bandet en sekund vill jag bara säga att den viseringsfrihet som är grunden för ukrainska medborgares rörlighet kräver biometriskt pass. Utan biometriskt pass har du inte rörelsefrihet i EU som ukrainsk medborgare.

Vi har två former av id-kontroller som har diskuterats. Det är dels krav på rederier att utföra id-kontroll enligt fartygssäkerhetslagen, dels det utökade krav på id-kontroll som vi lägger på andra transportföretag, primärt tåg och buss.

I båda dessa avseenden står det i lagstiftningen att det ska vara giltig fotolegitimation. Ytterst är det polisen som i sin tillämpning prövar det. Men det är ett lägre krav än det krav som finns i EU för att få fri rörlighet i enlighet med viseringsfriheten. Där är det giltigt biometriskt pass som gäller för att du ska kunna röra dig fritt.

Är det i samklang med massskyddsdirektiv, viseringsfrihet och allt det? Jag menar det. Det finns säkert de som menar motsatsen. Vi kan konstatera att EU-kommissionen hade en rekommendation om att man inte skulle göra den här typen av saker. Men den fattade å andra sidan heller inget beslut om att det skulle vara i strid med EU-rätten att göra sådana saker.

Maria Nilsson frågade också om omflyttning från Moldavien. Vi tror väl att det är sex sju länder som hittills har utfäst sig att omfördela från Moldavien. Jag tror att Norge sa 2 500; några andra länder sa lite mer. Totalt landade vi på 14 000 personer. Med tanke på de hundratusentals

som har kommit till Moldavien kan man konstatera att det säkert kommer att hjälpa men att det kanske inte kommer att vara helt avgörande.

Typiskt sett försöker man omflytta dem som har de största behoven och som har svårast att klara sig i Moldavien, så det kan ändå vara av väldigt stort värde för Moldavien att man tar hand om dem – människor med funktionshinder, gamla och skröpliga och så vidare. Även om det låter numerärt lite kan det ändå vara till ganska stor nytta.

Vad är vår del? Ja, det lär väl framtiden få utvisa. Men man kan väl ha några riktvärden i den diskussionen. Det första riktvärdet är vår andel av EU:s ekonomi, ungefär 3 procent av EU:s samlade bnp. En annan sak skulle kunna vara vår andel av befolkningen i EU, cirka 2,4 procent, kanske något lägre, lite beroende på vilken siffra man använder. Det finns säkert andra delar. Är det rimligt att Sverige, Tyskland och några andra länder som tog ett stort ansvar 2015 tar ett lika stort ansvar nu? Det skulle man också kunna fundera över.

Vi har inte satt ned foten där. Men om det skulle bli en bindande omfördelning kommer det väl sannolikt att bli en förhandling och en diskussion då.

Jag kan passa på att svara på Katarina Brännströms fråga. Jag svarade om Moldavien och de sju länderna, men hon frågade också hur vi skulle ställa oss om det blev en tvingande omfördelning. Givet att den är rättvis skulle vi sannolikt rösta ja till en sådan. Vi har ju försökt få en sådan till stånd sedan 2015. Jag tror att det skulle vara en styrka för EU att ha en sådan, och jag menar att vi hade stått starkare rustade i EU om vi hade haft en sådan.

Ludvig Aspling nämnde några olika siffror. Kommissionen föreslår att cirka 17 miljarder euro från Sammanhållningsfonden, ESF och Regionalfonden och ytterligare cirka 500 miljoner euro från inrikesfonderna och Gränsfonden ska användas för riktade insatser till mottagande av ukrainare.

Kommissionen har såvitt jag vet inte föreslagit att man ska omfördela eller avräkna mot biståndsfonder eller biståndsmedel inom EU. Vi har sagt att vi i Sverige kommer att avräkna en avsevärd del av de biståndsinsatser vi gör i form av ekonomiskt stöd och i form av att ge ukrainare bistånd i Sverige. Vi har inte för avsikt att i den här diskussionen lyfta i EU att vi skulle använda EU:s fond.

Beslut hade vi till ordförandens stora glädje något slags informellt utbyte om här. Tanken är dock inte att det ska fattas några beslut vid det här mötet. Tanken är att besluten ska fattas vid mötet den 4 april.

Ludvig Aspling tog också upp frågan varför det är så svårt att veta hur många som har kommit till olika länder. Det finns två huvudskäl till det. Det första är att Sverige tillsammans med Tyskland var först ut med att över huvud taget registrera folk enligt massflyktsdirektivet. Jag vet inte om ens alla länder gör det nu – nej, det gör de inte. Det är det första skälet. Detta har kommit igång väldigt sent, och vissa länder har fortfarande inte kommit igång. De lägger dem bara på hög.

Det andra är att man har fri rörlighet med viseringsfriheten i 90 dagar. Du behöver alltså inte registrera dig utan kan röra dig mellan olika EU-länder. Vi har alltså folk som kommer till Sverige och sedan också lämnar Sverige. Även om vi då har registrerat dem i Sverige är det inte säkert att landet de kommer till registrerar dem. Det kan också vara så att du kommer

till Sverige och registreras, och sedan bestämmer du dig för att åka till Tyskland och registreras där. Eftersom vi inte har någon överföring kan vi inte se att det handlar om en person och inte om två personer, som det framstår i siffrorna.

Vi hoppas att detta ska redas ut i EU, men just nu är det inte utrett.

Katarinas två frågor tror jag att jag svarade på i samband med de andra.

Maria Ferns fråga om id-kontroll har jag svarat på.

Vad beror minskningen på? I think your guess is as good as mine. Det kan vara så att det fortfarande är så lite strider i västra Ukraina att man väljer att stanna där för att ha en chans att få vara kvar i Ukraina nära sina anhöriga. Det kan vara så att det där striderna är som värst faktiskt inte går att ta sig ut tillräckligt mycket eftersom ryssarna blockerar det. Det kan också vara så att de som ville fly först har flytt och att de andra är lite mer obenägna att fly. Jag vet faktiskt inte, och jag tror att det är svårt att ha någon riktigt fast uppfattning om det.

Frågan om Tyskland och etableringsinsatser kan jag inte heller svara på. Riksdagen valde för 20 år sedan att implementera massflyktsdirektivet på det sättet att det inte ska vara några etableringsinsatser utan åtgärder av tillfällig karaktär. Detta följer regeringen. Vad vi däremot funderar på är om vi kan vidta någon åtgärd för att få en jämnare fördelning över landet. Sedan kan Arbetsförmedlingen, om de anser att det finns behov av det, ge etableringsinsatser även till en människa som befinner sig här tillfälligt. Vi har också avsatt ganska många miljoner till språkinsatser som kommer att göras genom folkbildningsorganisationerna. Däremot har man inte rätt till sfi om man inte är folkbokförd här.

Skulle det, som Maria Ferm ger uttryck för, vara så att den här konflikten blir långdragen får man kanske ompröva om man ska börja ge olika etableringsinsatser. Men i dagsläget är det direktivet som gäller, och därmed bara sjukvård som inte kan anstå, boende, mat och inte minst rätten till arbete.

Jag tror att jag där har hunnit igenom frågorna från nämndens ledamöter.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Det var föredömligt väl paketerat. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Övriga frågor. Är det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Nej.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Då önskar vi statsrådet med medarbetare lycka till vid kommande rådsmöte och naturligtvis en riktigt trevlig helg. Tack för i dag!

2021/22:33

25 mars

**§ 2 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor**

**Statssekreterare Tobias Lundin Gerdås**

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 7 december 2021**

**Återrapport från informellt ministermöte den 10 februari 2022**

**Återrapport från informellt ministermöte den 15 mars 2022**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 29 mars 2022**

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi statssekreterare Tobias Lundin Gerdås med medarbetare välkomna. Ni är väldigt många. Vad trevligt att se er här!

Vi inleder med återrapporterna, och därefter blir det information och samråd inför möte i rådet den 29 mars 2022.

Anf. 17 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS:

Herr ordförande! Tack snälla för möjligheten att vara här! Jag har med mig, precis som herr ordföranden redan har konstaterat, en stark delegation från Socialdepartementet. Vi hoppas kunna svara på alla ledamöternas eventuella frågor.

Vi inleder med en återrapportering. Precis som herr ordföranden har nämnt gäller det möten som nämnden har fått ta del av skriftlig återrapport från – möte i rådet den 7 december, informellt ministermöte den 10 februari och informellt ministermöte den 15 mars. Vill ni att jag säger några ord muntligen om dessa möten?

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Det är absolut upp till statssekreteraren själv att kommentera om han vill göra det. Men återrapporterna är ju utsända. Om du har något extra kompletterande till den återrapport som redan är utsänd får du naturligtvis självklart kommentera denna. Men om du inte har någonting att komplettera med förutsätter jag att nämndens ledamöter har läst sina återrapporter. Det är ungefär så jag säger.

Anf. 19 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS:

Herr ordförande! Nej, vi har inget särskilt att tillägga muntligt till de skriftliga återrapporteringar som nämnden har fått till sig. Vi har också såklart i särskild ordning haft en återrapport till riksdagens socialutskott.

Jag går då vidare till information och samråd inför mötet i rådet den 29 mars 2022.

Statsrådet Lena Hallengren kommer att representera regeringen vid mötet, som äger rum i Bryssel. Socialutskottet fick information om agendan inför mötet den 15 mars. Vid mötet är två punkter uppsatta på dagordningen för diskussion.

Den första avser en diskussionspunkt om aktuella utmaningar kopplat till EU:s vaccinstrategi, med fokus på vaccinsolidaritet och aktuella och framtida insatser med anledning av dessa utmaningar. Vid denna

dagordningspunkt förväntas ett åsiktsutbyte om de nya utmaningar som EU:s medlemsstater ställs inför på vaccinområdet, inklusive hur den europeiska vaccinstrategin bäst kan koordineras och hur vaccinsolidaritet kan främjas.

Det finns i dagsläget gott om vaccin mot covid-19. De flesta medlemsstater inom Europeiska unionen har ett överskott. Samtidigt har efterfrågan i övriga delar av världen sjunkit, vilket också märks genom en lägre global efterfrågan från den globala vaccinfördelningsmekanismen Covax.

Sverige har tagit en ledande roll för global tillgång till vaccin mot covid-19 och är med 2,45 miljarder kronor och över 10 miljoner vaccindoser en av de främsta givarna sett till vår befolkningsmängd.

Inför rådets möte har det franska ordförandeskapet cirkulerat ett diskussionsunderlag, som nämnden ska ha fått ta del av, i vilket det föreslås en gemensam europeisk vetenskaplig strategi med utgångspunkt i den sakkunskap som finns hos Europeiska läkemedelsmyndigheten, EMA; Europeiska smittskyddsmyndigheten och hälsosäkerhetskommittén.

Vidare föreslås att avtalen om vaccin mot covid-19 utvecklas och anpassas till dagens epidemiologiska situation.

Diskussionsunderlaget innehåller också förslag om att stärka EU:s arbete med donation av vaccin mot covid-19 till låg- och medelinkomstländer. Slutligen väcks frågan om det är dags att se över WHO:s övergripande vaccinationsmål.

Underlaget innehåller även två diskussionsfrågor om vilka organisatoriska förutsättningar som anses nödvändiga på europeisk nivå för att samordna EU:s medlemsstater i fråga om vaccinstrategi och vaccintillgång liksom vilka faktorer som kan identifieras för att stärka den europeiska strategin för donation av vaccin mot covid-19.

Innan jag går över till att redogöra för regeringens förslag till inlägg vid rådsmötet vill jag bara säga några ord om situationen vad gäller pandemin, covid-19. Pandemin är inte över. I Ostasien rasar den värre än någonsin. Uppskattningsvis omkring 60 000 människor dör för närvarande varje vecka i covid-19. 25 miljoner vaccindoser injiceras dagligen.

Tre av fem i jordens befolkning har fått minst en dos vaccin, men i låginkomstländerna är det bara en av tio. Det är de icke-vaccinerade som blir allvarligt sjuka och avlider. EU:s insatser för global tillgång till vaccination och hälsovård måste därför fortsätta med kraft. Det är genom vaccinationen vi tar oss igenom pandemin.

Jag går nu över till att redogöra för föreslagen inriktning på Sveriges inlägg i diskussionen. Jag vet att det tidigare har varit diskussion om vi behöver läsa upp själva inriktningen muntligen. Vi konstaterade att vi behövde göra det. Jag hoppas att det är i överensstämmelse med de rutiner som finns inom EU-nämnden.

Regeringen välkomnar diskussionen om de nya utmaningar som EU:s medlemsstater ställs inför på vaccinområdet. EU har spelat en ledande roll under pandemin. Arbetet med att förse EU:s medlemsstater med vaccin är en viktig framgång för den europeiska vaccinstrategin. Det är viktigt med fortsatt samarbete på vaccinområdet genom till exempel EMA, ECDC och Hera, med fortsatt hänsyn till nationella förutsättningar.

Regeringen föreslår att Sverige vid rådsmötet lyfter fram att överskottet av vaccin mot covid-19 behöver beaktas innan ytterligare

doser beställs från tillverkarna. Såväl nuvarande som kommande avtal behöver utformas med större flexibilitet i detta avseende.

Som en del av EU:s vaccinstrategi har ett nära samarbete etablerats med Covax som samordnare av donationer av covid-19-vaccin till låg- och medelinkomstländer. Detta samarbete kan ytterligare förbättras, där Covax har en central roll i både stärkandet av mottagarländernas förmåga att ta emot donationer och att i första hand använda doser som donerats från befintligt överskott i stället för nya beställningar från tillverkare.

#### Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Statssekreteraren var alldeles nyss inne på den punkt som vi kallar Återrapport. Vi noterar och tackar för informationen under punkten Återrapport.

Sedan kom vi automatiskt in på information och samråd inför mötet den 29 mars och dagordningspunkt 3, Covid-19: kommande utmaningar i EU:s strategi för vaccinsolidaritet, som är en diskussionspunkt. Där har statssekreteraren föredömligt föredragit regeringens ståndpunkt.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då är vi på dagordningspunkt 4, EU:s insatser mot sällsynta sjukdomar, en första praktisk tillämpning av folkhälsounionen? Detta är också en diskussionspunkt.

#### Anf. 21 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS:

Herr ordförande! Vid mötet den 29 mars står även en diskussion om fördjupat samarbete kring sällsynta sjukdomar på dagordningen. Det franska ordförandeskapet har vid flera tillfällen lyft fram behovet av ett fördjupat samarbete kring sällsynta sjukdomar. Låt mig säga några ord om vad detta handlar om.

Sällsynta sjukdomar är ett samlingsnamn för diagnoser och syndrom som innebär betydande funktionsnedsättning och förekommer i samhället bland färre än fem individer per 10 000 invånare. Det innebär att varje enskild medlemsstat har ett fåtal drabbade individer men att det kumulativt blir många patienter inom hela Europeiska unionen.

Möjlighet till och behov av samarbete finns inom flera olika områden och täcker in internationellt samarbete när det gäller till exempel genetisk diagnostik, utveckling av effektiva behandlingsformer, inklusive läkemedel, samt tillgång till och delning av patient- och vårddata. Mot bakgrund av att sällsynta sjukdomar är en mycket komplex fråga ska rådet den 29 mars diskutera möjligheterna till utvidgat samarbete inom just sällsynta sjukdomar.

Inför diskussionen har ordförandeskapet tagit fram ett underlag med fokus på två områden. Dessa är strategiska utmaningar när det gäller möjligheter till och behov av utbyte av hälso- och vårddata samt unionens förmåga att vara oberoende inom den farmaceutiska och industriella utvecklingen av diagnostik och behandling.

I diskussionsunderlaget som nämnden har fått ta del av framgår ett antal vägledande frågor som medlemsstaterna ombeds att kommentera i sina inlägg. Dessa gäller bland annat om medlemsstaterna ser behov av att stärka samarbetet och samordningen inom EU när det gäller sällsynta

sjukdomar, prioriterade utvecklingsområden och tillgång till just hälsodata.

2021/22:33  
25 mars

---

Jag går nu över till att redogöra för föreslagen inriktning på Sveriges inlägg vid diskussionen. Regeringen välkomnar en diskussion om sällsynta sjukdomar vid rådets möte. EU:s medlemsstater står inför flera liknande utmaningar kopplat till bland annat möjlighet till diagnostik och tillgång till behandling av sällsynta sjukdomar. Då få drabbas av en specifik sällsynt sjukdom i varje enskild stat blir vikten av samarbete och erfarenhetsutbyte ännu högre.

Vid mötet avser regeringen att lyfta fram vikten av samarbete och samordning i frågor som rör sällsynta sjukdomar där det finns behov och ett europeiskt mervärde. Samarbetet bör bygga på de befintliga strukturer som redan nu finns upprättade och utgå från professionens möjligheter till kunskapsutbyte.

Regeringen har inom ramen för den nationella life science-strategin identifierat ett antal prioriterade områden som anses särskilt viktiga när det gäller sällsynta sjukdomar. Dessa är bättre strukturer för internationellt samarbete, nyttiggörande av hälso- och vårddata för forskning och innovation, ansvarsfull, säker och etisk policyutveckling samt bättre integrering av forskning och innovation i vården. Regeringen ser ett mervärde i att dessa även prioriteras inom det europeiska samarbetet.

Potentialen i hälsodata är avgörande för att vi ska kunna gå i spetsen för den medicinska utvecklingen avseende sällsynta sjukdomar. Samtidigt måste alla åtgärder på området genomföras etiskt, vilket säkerställer informationssäkerhet och integritetsskydd samt dataskydd och sekretess.

Anf. 22 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Vi har ju tagit del av diskussionsfrågorna och underlag från det franska ordförandeskapet i olika delar – inte på franska den här gången, vilket jag är väldigt tacksam för. Jag har ingen avvikande ståndpunkt i förhållande till vad regeringen för fram, men jag har en fråga – eller komplettering.

Det är ju viktigt att EU i det här sammanhanget arbetar med ett globalt perspektiv. EU:s regelverk ska vara konkurrenskraftiga, det vill säga värna och utveckla incitament som attraherar investeringar i Europa gällande forskning och innovationer om sällsynta sjukdomar. Jag hörde inte riktigt att statssekreteraren utvecklade detta, men jag tror att regeringens ståndpunkt nämnder detta indirekt. Bland annat säger man att man vill se bättre strukturer för internationellt samarbete. Det är möjligt att man där tänker sig att det handlar om att just poängtera ett konkurrenskraftigt regelverk. Men jag skulle ändå vilja att statssekreteraren svarar på detta, om jag nu inte har missförstått det hela. Men detta brukar vara en svensk ståndpunkt.

Anf. 23 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS:

Tack, Jessika Roswall, för en mycket bra fråga!

För att vi ska ha en konkurrenskraftig och stark läkemedelsindustri inom Europeiska unionen behöver vi också ett gott regelverk som möjliggör processer som både garanterar patientsäkerheten och är effektiva. Här har ju mycket hänt i Europeiska unionen på senare år. Det globala samarbetet är såklart också särskilt prioriterat.

Jag tittar på mina experter om det är någon som vill tillägga något ytterligare om det globala samarbetet för sällsynta sjukdomar. Nej.

Har jag svarat på ledamotens fråga? Jag hoppas att jag har det. Detta är en mycket prioriterad fråga. Vi jobbar särskilt med detta och tar med oss ledamotens perspektiv i det fortsatta arbetet.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Till stenograferna meddelar jag att andre vice ordföranden nickade inkännande på statssekreterarens fråga.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Sedan har vi dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Det är fyra olika frågor: a, b, c och d. Det är en diskussionspunkt. Vi inleder med 5 a, Ukraina: rapport om hälsoläget och det humanitära läget.

Anf. 25 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS:

Herr ordförande! Precis som konstaterat är det fyra frågor som nämnden har fått ta del av som kommer att tas upp under punkten Övriga frågor. En av dessa punkter avser situationen i Ukraina, där kommissionen förväntas ge en rapportering om hälsoläget och det humanitära läget. Detta är en informationspunkt och bör ses mot bakgrund av den rådande mycket allvarliga situationen efter Rysslands angrepp på Ukraina och det meddelande som kommissionen presenterade den 23 mars, där kommissionen redogör för olika åtgärder som vidtas för att stödja medlemsstaterna i mottagandet av flyktingar.

I dagsläget vet vi inte om det är några specifika frågeställningar som väntas lyftas fram under just denna punkt, men vi förväntar oss att flera medlemsstater kan komma att vilja kommentera det som kommissionen har lyft fram.

Enligt ordförandeskapet kan detta göras om till en offentlig diskussion, och vid en eventuell diskussion föreslår regeringen följande inriktning på Sveriges eventuella inlägg. Jag vill dock tydliggöra att vi alltså ännu inte känner till exakt formerna för denna diskussion men att vi i EU-nämnden i dag vill förbereda oss och ta höjd för en sådan diskussion. Jag kommer därför att redogöra för vår ståndpunkt vid en eventuell sådan diskussion.

Sverige stöder Ukraina och välkomnar europeisk samordning vad gäller stödet till Ukraina och till medlemsstaterna för att tillgodose flyktingarnas behov. Kommissionens nyligen presenterade meddelande bidrar i detta avseende. Vidare kan Sverige redogöra för situationen i landet vad gäller registrerade flyktingar och olika former av stöd som hittills har getts till Ukraina.

När det gäller de andra så kallade övriga frågorna på dagordningen har jag inget särskilt att lyfta upp. Men jag svarar naturligtvis gärna på frågor, om det finns några sådana.

Anf. 26 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen!

Jag har en liten fråga. Vad jag har förstått är vaccinationstäckningen i Ukraina lägre än i de flesta, kanske alla, EU-medlemsstater. Jag tänker på den förra punkten när det gäller överblivet vaccin. Frågan är alltså om även

Anf. 27 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS:

Herr ordförande! Vaccinfrågan kommer givetvis även i fortsättningen att vara central i arbetet med att hantera flyktingsituationen med anledning av Rysslands angrepp på Ukraina.

Låt mig konstatera att vaccintäckningen i Ukraina, enligt mina senaste uppgifter, är på 35 procent av befolkningen. Det är en mycket låg vaccinationstäckning med nordeuropeiska mått mätt. Men låt mig i samma andetag också konstatera att det inte beror på bristen på vacciner. Precis som jag redogjorde för på den tidigare punkten finns det nu ett överskott av vacciner globalt och inte minst inom Europeiska unionen. Sannolikt beror den låga vaccinationsgraden på andra faktorer, till exempel låg vaccinationsbenägenhet i befolkningen och eventuellt brister i hälso- och sjukvårdssystemet.

Det är såklart särskilt prioriterade frågor när vi nu får ett flyktingmottagande till Sverige. Regeringen fattade under förra veckan ett beslut om att ingå en tilläggsöverenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner om att tillföra ytterligare medel för att omhänderta den mycket sannolika situationen att det kommer flyktingar till oss som inte är vaccinerade mot covid-19. Här vet jag att regionerna gör ett alldeles utmärkt jobb och är på tårna.

Men låt mig också konstatera att brister i vaccinationstäckningen mot covid-19 bör vara ett problem som vi rimligtvis kan hantera. Vi är nog mer oroliga för till exempel brister i barnvaccinationsprogrammet avseende mässlingen och andra sjukdomar som är mycket viktiga att hantera, inte minst eftersom de här barnen ska beredas plats i svenska skolor.

Jag tackar för en utmärkt fråga. Jag kan nog med säkerhet säga att vaccinfrågan kommer att vara en fråga som diskuteras den 29 mars.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Tack, statssekreteraren, för bra kommentar och svar!

Vi tackar för informationen och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Innan statssekreteraren säger något vill jag bara tacka för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde tillsammans med dina medarbetare. Och eftersom jag råkar veta att statssekreteraren håller på mitt favoritlag i fotboll, Liverpool, vill jag också säga: You never walk alone. Han ler.

Vi önskar ministern, som kommer att vara närvarande på rådsmötet, lycka till vid det kommande rådsmötet. Och vi önskar givetvis en trevlig helg till er alla. Tack för i dag!

Anf. 29 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS:

Tack så mycket! Socialministern sänder sina varmaste tack till EU-nämnden. Hon befinner sig i dag på ministermöte i norska Stavanger och hade därför tyvärr inte möjlighet att närvara. I stället fick ni stå ut med en statssekreterare.

Trevlig helg!

2021/22:33  
25 mars

---

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:  
Hälsa tillbaka!

## § 1 Rättsliga och inrikes frågor

|                                           |          |
|-------------------------------------------|----------|
| .....                                     | <b>1</b> |
| Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....                   | 1        |
| Anf. 2 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....  | 1        |
| Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....                   | 1        |
| Anf. 4 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....  | 2        |
| Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (C).....           | 3        |
| Anf. 6 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....     | 4        |
| Anf. 7 MARIA NILSSON (L).....             | 4        |
| Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD).....           | 5        |
| Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....                   | 5        |
| Anf. 10 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....      | 6        |
| Anf. 11 MARIA FERM (MP).....              | 6        |
| Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)..... | 7        |
| Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....                  | 9        |
| Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)..... | 9        |
| Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....                  | 9        |

## § 2 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt

|                                                    |           |
|----------------------------------------------------|-----------|
| <b>konsumentfrågor .....</b>                       | <b>10</b> |
| Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....                           | 10        |
| Anf. 17 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS..... | 10        |
| Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....                           | 10        |
| Anf. 19 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS..... | 10        |
| Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....                           | 12        |
| Anf. 21 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS..... | 12        |
| Anf. 22 JESSIKA ROSWALL (M).....                   | 13        |
| Anf. 23 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS..... | 13        |
| Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....                           | 14        |
| Anf. 25 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS..... | 14        |
| Anf. 26 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....             | 14        |
| Anf. 27 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS..... | 15        |
| Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....                           | 15        |
| Anf. 29 Statssekreterare TOBIAS LUNDIN GERDÅS..... | 15        |
| Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....                           | 16        |